

Vergaderjaar 2023–2024

22 112

Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie

Nr. 3908

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 maart 2024

Overeenkomstig de bestaande afspraken ontvangt u hierbij 5 fiches die werden opgesteld door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissie voorstellen (BNC).

Fiche: Herziening verordening screening buitenlandse directe investeringen (Kamerstuk 22 112, nr. 3905)

Fiche: Raadsaanbeveling verbeteren onderzoeksveiligheid (Kamerstuk 22 112, nr. 3906)

Fiche: Verordening supercomputerinitiatief kunstmatige intelligentie (Kamerstuk 22 112, nr. 3907)

Fiche: Mededeling stimuleren van startups en innovatie in betrouwbare AI

Fiche: Herziening Richtlijn Europese Ondernemingsraden (Kamerstuk 22 112, nr. 3909)

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H.G.J. Bruins Slot

Fiche: Mededeling stimuleren van startups en innovatie in betrouwbare AI

1. Algemene gegevens

- a) *Titel voorstel*
Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's over het stimuleren van start-ups en innovatie op het gebied van betrouwbare artificiële intelligentie.
- b) *Datum ontvangst Commissiedocument*
24 januari 2024
- c) *Nr. Commissiedocument*
COM(2024) 28
- d) *EUR-Lex*
EUR-Lex – 52024DC0028 – NL – EUR-Lex (europa.eu)
- e) *Nr. impact assessment Commissie en Opinie*
N.v.t.
- f) *Behandelingstraject Raad*
Raad Vervoer, Telecommunicatie en Energie (Telecom)
- g) *Eerstverantwoordelijk ministerie*
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

2. Essentie voorstel

Op 24 januari jl. presenteerde de Europese Commissie (hierna: de Commissie) een mededeling over het stimuleren van startups en innovatie op het gebied van betrouwbare artificiële intelligentie (AI), als onderdeel van een breder AI-innovatiepakket.¹ In deze mededeling worden de acties en investeringen in 2024 uiteengezet die startups en industrieën in Europa zullen helpen hun potentieel te verwezenlijken met de ambitie om mondiale koplopers te worden op het gebied van betrouwbare geavanceerde AI-modellen, -systemen en -toepassingen. Het pakket omvat naast de mededeling een besluit van de Commissie tot oprichting van de AI Office², en een voorstel tot wijziging van Verordening (EU)2021/1173 wat betreft een European High Performance Computing (hierna: EuroHPC)-initiatief voor startups om het Europese leiderschap op het gebied van betrouwbare AI te versterken³. Een inhoudelijke beoordeling van het takenpakket van de AI Office wordt meegenomen in de eerstvolgende geannoteerde agenda voor de formele Telecomraad. Over het voorstel omtrent het EuroHPC-initiatief is een separaat BNC-fiche opgesteld.

De Commissie richt middels een apart besluit de AI Office op per 21 februari 2024. De AI Office wordt ondergebracht bij de Europese Commissie en zal nauw samenwerken met de lidstaten, de EuroHPC Joint Undertaking (JU) en belangrijke stakeholders uit o.a. de industrie, wetenschap en maatschappelijk middenveld. De taken van de AI Office komen enerzijds voort uit de AI-verordening⁴. De AI Office heeft daarin de bevoegdheid gekregen om toezicht te houden op de naleving van de eisen

¹ Commission launches AI innovation package (europa.eu).

² Commission Decision establishing the European Artificial Intelligence Office C(2024) 390, 24 januari 2024.

³ Proposal for a council regulation amending Regulation (EU) 2021/1173 as regards an EuroHPC initiative for start-ups to boost European leadership in trustworthy Artificial Intelligence, COM(2024) 29, 24 januari 2024.

⁴ Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act) and amending certain Union legislative acts – Analysis of the final compromise text with a view to agreement, No. Cion doc.: 8115/21, 26 januari 2024.

aan *general purpose* AI-modellen⁵. In het oprichtingsbesluit is daarnaast vastgelegd dat de AI Office bij zal dragen aan de implementatie van de AI-verordening, Europees AI-innovatiebeleid en internationale samenwerking op het gebied van AI.

De aanleiding voor het AI-innovatiepakket is de snelle ontwikkelingen rondom *general purpose* AI-modellen. Het toepassen van deze nieuwe technologie biedt veel potentieel voor verschillende domeinen en sectoren. De Commissie ziet dan ook het belang van het beheersen van de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van AI voor het verdien- en concurrentievermogen en de technologische soevereiniteit van de Europese Unie (EU). Daarbij wijst de Commissie op de vorig jaar door de Commissie gepubliceerde Europese Economische Veiligheidsstrategie⁶ en aanbeveling kritieke technologieën⁷. Echter, de drempel om tot de benodigde bouwstenen te komen voor de ontwikkeling van *general purpose* AI-modellen ligt hoog. Zo is alleen al de toegang tot groot-schalige rekencapaciteit zeer prijzig, met name voor kleinere bedrijven zoals AI-startups.

Volgens de Commissie beschikt de EU in elk van de bouwstenen van AI – data, rekenkracht, algoritmen en talent – over belangrijke troeven die benut en versterkt moeten worden. De mededeling schetst een strategisch investeringskader in betrouwbare AI waarmee de Unie kan profiteren van haar troeven. Het strategisch investeringskader bouwt voort op de bestaande Europese benadering van AI, gericht op excellentie en vertrouwen, met als doel de onderzoeks- en industriële capaciteit te vergroten en tegelijkertijd de veiligheid en de grondrechten te waarborgen via onder meer de AI-verordening.

Om het AI-landschap van de Unie te versterken en haar mondiale concurrentievermogen te waarborgen, wil de Commissie met het voorgestelde strategisch investeringskader: ten eerste, de bestaande supercomputers van de gemeenschappelijke onderneming EuroHPC JU upgraden zodat deze gebruikt kunnen worden voor AI-ontwikkelingen, en toegankelijk worden gemaakt voor startups en de wetenschaps- en innovatiegemeenschap die AI-modellen willen trainen; ten tweede, de toegang tot hoogwaardige data voor onder andere AI-startups vergroten door de ontwikkeling en implementatie van de gemeenschappelijke Europese dataruimten te versnellen; ten derde, verantwoorde ontwikkelingen rondom algoritmen stimuleren door financiering beschikbaar te maken voor onderzoek en ontwikkeling; ten vierde, de generatieve AI-talentpool van de EU versterken; ten vijfde, het gebruik van generatieve AI in industriële toepassingsgebieden bevorderen; en, tot slot, de publieke en private investeringen in AI-startups en scale-ups aanmoedigen, onder meer via subsidies en durfkapitaal.

De Commissie wil de doelen van het strategisch investeringskader behalen via AI-fabrieken⁸ en verschillende (lopende) initiatieven. Zo beoogt de Commissie de financiële steun voor de gemeenschappelijke Europese dataruimten te versterken, de ontwikkeling van Europese

---

⁵ Dit zijn AI-modellen en systemen die een breed scala aan taken kan uitvoeren, waaronder het genereren van verschillende vormen van nieuwe output in de vorm van onder andere tekst, beeld, en video, ook wel generatieve AI genoemd.

⁶ Gezamenlijke mededeling aan het Europees Parlement, de Europese Raad en de Raad betreffende een «strategie voor economische veiligheid van de EU», JOIN(2023) 20, 20 juni 2023.

⁷ Commission recommendation on critical technology areas for the EU's economic security for further risk assessment with Member States, C(2023) 6689, 3 oktober 2023.

⁸ Zie voor een uitgebreide appreciatie het BNC-fiche over het voorstel voor een wijziging van de EuroHPC-verordening dat gelijktijdig aan uw Kamer is gezonden.

taalmodellen (via de *Alliance for Language Technologies European Digital Infrastructure Consortium*, ALT-EDIC) te stimuleren, de ontwikkeling van algoritmen te ondersteunen en te investeren in AI-startups en scale-ups, vaardigheden en de ontwikkeling en het beschikbaar maken van AI-processorchips. Deze initiatieven zijn als projecten opgenomen in het Europese Fondsenprogramma Digital Europe (DIGITAL)⁹. DIGITAL is gericht op het versterken van het EU innovatie- en concurrentievermogen en het versnellen van de digitale transformatie van Europa ten goede van burgers en bedrijven. Daarnaast geeft de Commissie aan blijvend te zullen werken aan de verdere ontwikkeling van de Europese kapitaalmarktunie, om zodoende de financieringsmogelijkheden voor startups te verbeteren.

Om industriële toepassingen van generatieve AI te stimuleren, richt de Commissie het initiatief «GenAI4EU» op. Dit initiatief richt zich op het stimuleren van generatieve AI-toepassingen in de veertien strategische industriële ecosystemen van de Unie, ter ondersteuning van de transitietrajecten die zijn uiteengezet in de EU-industriestrategie. Belangrijke toepassingsgebieden omvatten onder andere robotica, gezondheidszorg, biotechnologieën en chemicaliën, materialen en batterijen, productie en techniek, mobiliteit, duurzaamheid, AgriFood, wetenschap en de publieke sector.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Het Nederlandse beleid op het terrein van AI wordt onder andere beschreven in het Strategisch Actieplan voor Artificiële Intelligentie (SAPAI)¹⁰, de Kabinetsreactie Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) rapport Opgave AI¹¹, de Strategie Digitale Economie (SDE)¹², de Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren¹³, de Agenda Digitale Open Strategische Autonomie (DOSA)¹⁴, de Nationale Technologiestrategie (NTS)¹⁵ en de Overheidsbrede visie Generatieve AI¹⁶. De kern van het Nederlandse AI-beleid is om de maatschappelijke en economische kansen van AI te verzilveren, en de publieke belangen en waarden bij AI te borgen.

Het kabinet zet in op het versterken van het waardengedreven AI-ecosysteem, onder meer via de publiek-private Nederlandse AI Coalitie (NLAIC). Deze coalitie is erop gericht om publiek-private samenwerking in het land te versterken en krachten te bundelen op het gebied van kennis, innovatie en vaardigheden. Ook faciliteert deze coalitie internationale bilaterale samenwerking. Dit moet Nederland internationaal positioneren als één AI-ecosysteem, met als doel het aanjagen van het verzilveren van kansen voor mensgerichte AI. Zeven regionale hubs zorgen voor het verbinden van innovatieve midden- en kleinbedrijven (mkb), kennisinstel-

⁹ Annex to the Commission Implementing Decision amending the Commission Implementing Decision C (2023) 1862 final on the financing of the Digital Europe Programme and the adoption of the work programme for 2023–2024, C(2023) 8620 final, 14 december 2023.

¹⁰ Strategisch Actieplan voor Artificiële intelligentie, Kamerstukken 2019–2020, 26 643 en 32 761, nr. 640.

Zie voor de samenhang van SAPAI met andere beleidsstukken tot oktober 2023, de bijlage «Samenhang Strategisch Actieplan voor AI met andere beleidsstukken» bij de Kamerbrief over voortgangsrapportage Strategie Digitale Economie, Kamerstuk 2023, 26 643, nr. 1082.

¹¹ Kabinetsreactie WRR-rapport «Opgave AI: de nieuwe systeemtechnologie», Kamerstuk 2022, 26 643, nr. 943.

¹² Strategie Digitale Economie, Kamerstuk 2022, 26 643, nr. 941.

¹³ Werkagenda «Waardengedreven Digitaliseren», Kamerstuk 2022, 26 643, nr. 940.

¹⁴ Agenda Digitale Open Strategische Autonomie, Kamerstuk 2023, 36 259, nr. 21.

¹⁵ De Nationale Technologiestrategie, Kamerstuk 2024, 33 009, nr. 140.

¹⁶ Overheidsbrede visie Generatieve AI, Kamerstuk 2024, 26 643, nr. 1125.

lingen en andere organisaties bij de Nederlandse AI-benadering. In afstemming met de NLAIC is het meerjarige AiNed Nationaal Groeifonds investeringsprogramma gericht op de versnelling van de ontwikkeling en toepassing van verantwoorde en mensgerichte AI. Voor de financiering van digitale innovatie op AI worden ook *open calls* van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoeken (NWO) en Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) ingezet. Begin 2023 is het tienjarige AI-programma ROBUST gestart voor de realisatie van 17 nieuwe AI onderzoekslabs en 170 promovendi op het gebied van betrouwbare *machine learning*. Dit alles draagt bij aan de ambitie van het kabinet om internationaal met de koplopers mee te doen bij de verantwoorde ontwikkeling en toepassing van AI.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het kabinet verwelkomt de voorgestelde maatregelen en staat positief tegenover de ambities zoals beschreven in de mededeling. Met de totstandkoming van de AI-verordening heeft de EU grote stappen gemaakt in het vormgeven van regelgevende en juridische kaders voor AI. Hiermee krijgt de EU duidelijke regels voor betrouwbare en veilige AI op de Europese interne markt en wordt innovatie bevorderd. De maatregelen in de mededeling zijn een belangrijke stap in de richting van het versterken van het Europees concurrentievermogen en technologisch leiderschap op het gebied van verantwoorde AI. Met betrekking tot de snelle ontwikkelingen rondom *general purpose* AI-modellen en -systemen, ziet het kabinet dat deze de afgelopen jaren zijn aangejaagd door met name miljardeninvesteringen vanuit partijen buiten de EU. Deze modellen en systemen worden daardoor voornamelijk buiten de EU ontwikkeld. Het als eerst kunnen beschikken over dergelijke AI-modellen, en de toepassingen hiervan in verschillende sectoren biedt een strategisch voordeel, onder andere omdat de modellen een sleutelrol in de waardeketen (gaan) hebben. Bovendien kan afhankelijkheid van AI-modellen van buiten de EU risico's met zich meebrengen, bijvoorbeeld wanneer deze modellen niet stroken met onze Europese normen en waarden.

AI is samen met data in de Nationale Technologiestrategie als één van de tien sleuteltechnologieën geprioriteerd, die van groot belang zijn voor ons verdienvermogen, maatschappelijke uitdagingen, nationale veiligheid en technologisch leiderschap. Het kabinet onderschrijft daarom net als de Commissie het belang dat de EU de snelle ontwikkelingen op het gebied van geavanceerde AI beheerst. Op deze manier kan de EU AI-modellen en -systemen ontwikkelen in overeenstemming met Europese waarden, en houdt de EU toegang tot de meest geavanceerde AI-innovaties die bijdragen aan onze brede welvaart en een belangrijke rol hebben bij maatschappelijke uitdagingen. Een verhoging van de publiek-private investeringen vanuit Europa kan hieraan bijdragen, evenals een betere gecoördineerde inspanning en actief leiderschap in het bevorderen van betrouwbare en veilige AI. Daarnaast hecht het kabinet eraan dat de juiste randvoorwaarden worden gecreëerd om publieke en private partijen te laten investeren in AI-ontwikkeling. Het kabinet verwelkomt het strategische investeringskader dat met de mededeling is gepresenteerd, omdat het bijdraagt aan het gericht investeren in AI-ecosystemen waar verantwoorde AI centraal staat. Ook draagt dit kader bij aan het behouden van de coördinatie en samenhang tussen bestaande en nieuwe initiatieven. Verder verwelkomt het kabinet dit kader, omdat het de focus legt op investeringen voor de belangrijkste bouwstenen die er momenteel zijn voor AI: data, rekenkracht, algoritmen en talent.

Het kabinet erkent net als de Commissie het belang van het beschikbaar maken van hoogwaardige data voor de ontwikkeling van AI. Het kabinet steunt dan ook de ambitie om de ontwikkeling en implementatie van de gemeenschappelijke Europese dataruimten te versnellen. Het kabinet vindt het hierin belangrijk dat data aan de hand van de FAIR-principes (*Findable, interoperable, accessible and reusable*) uit verschillende sectoren kunnen samenkomen, dat interoperabiliteit tussen de verschillende gemeenschappelijke Europese dataruimten geborgd is, om de baten voor de economie en maatschappij zo groot mogelijk te laten zijn. Aanvullend benadrukt het kabinet het belang om in te zetten op de synergie tussen het Europese (open) databeleid en de ontwikkeling van AI. Bij meer (her)gebruik van (open) data voor AI moeten de bescherming van persoonsgegevens en de rechten van derden goed geborgd zijn. Het kabinet zal hier aandacht voor vragen. Gemeenschappelijke Europese dataruimten kunnen hierin een belangrijke bijdrage leveren door middel van een veilige en privacybeschermende infrastructuur voor het verzamelen, delen, verwerken en gebruiken van data, waarin de toegang en het gebruik van gegevens op een eerlijke, transparante en evenredige manier is ingericht. Het kabinet zal zich hier sterk voor maken.

Het kabinet verwelkomt de oprichting van de Alliantie voor taaltechnologieën (ALT-EDIC). De ALT-EDIC is als rechtentiteit gelanceerd met dit AI-innovatiepakket. Frankrijk host de wettelijke zetel, 14 lidstaten nemen als volwaardig lid deel en 7 lidstaten nemen als waarnemend lid deel. Nederland neemt deel als volwaardig lid. Het doel van de ALT-EDIC is om een gemeenschappelijke Europese infrastructuur in taaltechnologieën op te richten.

Het kabinet is positief over de genoemde projecten die in DIGITAL zijn opgenomen voor AI. DIGITAL werkt voor een deel met (nationale) cofinanciering. Het kabinet heeft voor de nationale cofinanciering van geprioriteerde projecten en oproepen die de Strategie Digitale Economie versterken EUR 75 miljoen begroot. Dit budget wordt beschikbaar gesteld voor Nederlandse partijen die deelnemen aan deze oproepen en (50–75%) financiering ontvangen vanuit de Commissie waarbij de behoefte/mogelijkheid bestaat voor een cofinanciering. De onderwerpen dataruimten voor energie en de maakindustrie, de ontwikkeling van een Europees open-source *foundation model* en de ALT-EDIC zijn door het kabinet geprioriteerd voor nationale cofinanciering.

Het kabinet deelt de mening van de Commissie dat het aantrekken van investeringen, waaronder durfkapitaal, voor Europese AI-startups cruciaal is voor het versnellen van de inzet van geavanceerde AI-oplossingen en innovaties. Het kabinet verwelkomt dan ook de inzet van bestaande financiële instrumenten, de *European Innovation Council* vanuit Horizon Europe en InvestEU, om gericht te investeren in Europese AI-startups. Het kabinet zal zich ervoor inzetten dat dit behouden blijft.

Het kabinet vindt het van groot belang om talent en vaardigheden te stimuleren voor de ontwikkeling van verantwoorde (generatieve) AI, en dat iedereen (bij)scholingsmogelijkheden heeft voor AI-gerelateerde kennis en vaardigheden. Daarom verwelkomt het kabinet de oproep van de Commissie om specialisten op het gebied van generatieve AI op te leiden, aan te trekken en te behouden. Het stimuleren van digitale vaardigheden is een van de pijlers uit de Strategie Digitale Economie¹⁷, met als doel om in 2030 één miljoen digitaal geschoolden te bereiken. De eerdergenoemde nationale cofinancieringsbudget van DIGITAL wordt ook beschikbaar gesteld voor de oproepen rondom gespecialiseerde onder-

¹⁷ Strategie Digitale Economie, Kamerstuk 2022, 26 643, nr. 941.

wijsprogramma's waarin AI-gerelateerde opleidingen, trainingsprogramma's of benodigde infrastructuur kunnen worden aangedragen. Het kabinet zal zich ervoor inzetten dat dit behouden blijft.

Het kabinet steunt de benadering van de Commissie om via bestaande initiatieven het mogelijk te maken om speciale AI-processorchips binnen de EU te ontwikkelen en toe te passen. Dat past bij het streven van de European Chips Act om het halfgeleiderecosysteem te versterken en in te zetten op het ontwerp en de productie van chips. De ontwikkeling en inzet van eigen AI-chips zal in potentie ook de afhankelijkheid van niet-Europese producten en ontwerpen kunnen terugdringen.

Het kabinet vindt het een goed idee om een apart initiatief op te richten gericht op het bevorderen van de toepassing van verantwoorde generatieve AI in verschillende industriële toepassingsgebieden, zoals klimaatverandering en ecologische duurzaamheid. Het kabinet steunt de focus op industriële toepassingen, met tegelijkertijd de inzet om klimaatverandering aan te pakken. Dit is in lijn met het uitgangspunt in de overheidsbrede visie op generatieve AI dat generatieve AI moet bijdragen aan duurzaamheid. In de overheidsbrede visie op generatieve AI onderkent het kabinet de kansen van de toepassing van generatieve AI voor verschillende (industriële) toepassingsgebieden, en ziet het belang om verantwoord te blijven experimenteren zodat het potentieel van de technologie optimaal benut kan worden, met oog voor publieke waarden. Het kabinet zal hier aandacht voor vragen. Aanvullend op het GenAI4EU initiatief wil het kabinet samen met het bedrijfsleven actief onderzoeken wat de specifieke meerwaarde van generatieve AI is, bijvoorbeeld voor het bijdragen aan oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen, zoals de energietransitie. Het kabinet zal de dialoog hierover met het bedrijfsleven intensiveren.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

Naar verwachting zijn de lidstaten over het algemeen positief over het gepresenteerde strategisch investeringskader, omdat lidstaten de noodzaak zien om Europees het concurrentievermogen op het gebied van AI te versterken met oog op de snelle ontwikkelingen rondom *general purpose* AI-modellen en -systemen. Enkele grote lidstaten hebben nadrukkelijk hun samenwerking versterkt op het gebied van AI binnen het innovatie- en industriebeleid en zien dit als prioriteit voor nationaal en Europees economisch beleid. De positie van het Europees Parlement is nog onbekend.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a) Bevoegdheid

De grondhouding ten aanzien van de bevoegdheid van de EU is positief. De mededeling heeft betrekking op meerdere beleidsterreinen, o.a. de interne markt, industriebeleid, onderzoek en technologische ontwikkeling. Op het terrein van interne markt is sprake van een gedeelde bevoegdheid van de Unie en de lidstaten (artikel 4, lid 2, onder a, VWEU). Op het terrein van onderzoek en technologische ontwikkeling is sprake van een parallelle bevoegdheid van de EU en de lidstaten, waarbij geldt dat het optreden van de Unie de lidstaten niet belet hun eigen bevoegdheid uit te oefenen (artikel 4, lid 3, VWEU). Op het terrein van industriebeleid is sprake van een aanvullende bevoegdheid (artikel 6, onder b, VWEU), dat wil zeggen dat de Unie bevoegd is om met betrekking tot de Europese dimensie van

het industriebeleid het optreden van de lidstaten te ondersteunen, te coördineren of aan te vullen. De Commissie is zodoende bevoegd deze mededeling te doen.

b) Subsidiariteit

De grondhouding ten opzichte van de subsidiariteit van de mededeling is positief. Het doel van de mededeling is om de toegevoegde waarde van AI voor de EU te optimaliseren en de positie van de EU op AI te versterken. Ter realisatie van deze doelstelling is optreden op EU-niveau gerechtvaardigd. Door op Europees niveau de troeven waarover de EU beschikt – data, rekenkracht, algoritmen en talent – optimaal te benutten, kan de EU een innovatief Europees AI-ecosysteem bevorderen gericht op verantwoorde AI, ten bate van Europese startups en mkb. De grote investeringen die gemaakt moeten worden om bijvoorbeeld de hoeveelheid data en rekenkracht te verkrijgen, genoodzaakt een EU-aanpak. Dit kan onvoldoende door de lidstaten op centraal, regionaal of lokaal niveau worden verwezenlijkt.

c) Proportionaliteit

De grondhouding ten aanzien van de proportionaliteit is positief. De mededeling heeft tot doel de toegevoegde waarde van AI voor de EU te optimaliseren en de positie van de EU op AI te versterken. Het voorgestelde strategisch investeringskader is geschikt om deze doelstelling te bereiken omdat het de beschikbare troeven waarover de EU beschikt optimaal benut en toegankelijk maakt voor startups, investeert in innovatie en talent en het AI-ecosysteem in Europa bevordert. Bovendien gaat het kader niet verder dan noodzakelijk, omdat het gaat om een aanpak waarbij hoofdzakelijk wordt ingezet op optimaler gebruik van bestaande instrumenten. Het kabinet zal aandacht blijven houden voor de verdere uitwerking van nieuwe initiatieven, waaronder het GenAI4EU initiatief.

d) Financiële gevolgen

De mededeling verplicht niet tot een budgettaire inspanning van de lidstaten, maar beoogt met EU-instrumenten coördinatie tussen de Commissie, lidstaten en andere stakeholders te bevorderen en financiering te bieden voor Europese initiatieven. De meeste initiatieven die benoemd worden zijn al onderdeel van lopende werkprogramma's van EU-fondsen, zoals Horizon en DIGITAL. Nieuwe initiatieven die worden aangekondigd, zoals de AI Office, worden ook gefinancierd vanuit de bestaande begrotingen van deze EU-fondsen. Nederland is van mening dat de benodigde EU-middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting 2021–2027 en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting. Er worden geen financiële gevolgen voor de Rijksbegroting voorzien. Eventuele budgettaire gevolgen worden ingepast op de begroting van het/de beleidsverantwoordelijk(e) departement(en), conform de regels van de budgetdiscipline.

e) Gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

De mededeling bevat geen voorstellen tot formele wetgeving en heeft derhalve geen gevolgen voor de regeldruk voor het bedrijfsleven. Het strategisch investeringskader zoals voorgesteld in de mededeling, heeft positieve gevolgen voor de Europese concurrentiekracht, onder meer door in te zetten op het versterken van het Europese AI-ecosysteem door High-Performance Computing toegankelijk te maken voor startups, door

publieke en private investeringen in AI-startups en scale-ups aan te moedigen, en door het stimuleren van innovatie en talent. Europese investeringen bieden meerwaarde door focus en bundeling van krachten op Europees niveau te realiseren, versnippering en duplicatie van inspanningen te voorkomen en grensoverschrijdende samenwerking te stimuleren. De positie van het Europese bedrijfsleven en de academische wereld kan versterkt worden door de verschillende initiatieven die met het strategisch investeringskaders uiteen worden gezet. Wat betreft geopolitieke aspecten voorziet het strategisch investeringskader in de noodzaak om als Europa gezamenlijk op te trekken in het licht van de mondiale concurrentiestrijd. Partijen buiten de EU investeren fors in de ontwikkeling van *general purpose* AI-modellen en -systemen, dus Europese actie is noodzakelijk om concurrerend te blijven en het Europese AI-ecosysteem te ondersteunen.